

ČETVRTI PUT TRANSFORMACIJA

Prevod: Jelena

MAURICE NICOLL - TRANSFORMACIJA

Izvodi iz

[„Psychological Commentaries on the Teachings of Gurdjieff and Ouspensky“](#)

DEO I

Birdlip, 30. juli 1941.

Kao što neki od vas već znaju, g. Uspenski je sugerisao da se ovaj Rad može nazvati *psiho-transformizam*. Ideja Rada je psihološka transformacija - transformacija nas samih.

Transformacija znači promenu jedne stvari u neku drugačiju stvar. Hemija proučava moguću transformaciju materije. Postoje dobro poznate transformacije materije. Na primer, šećer može biti transformisan u alkohol i sirće delovanjem fermenta: to je transformacija jedne molekularne supstance u drugu molekularnu supstancu. Kao što znate, alhemičari iz prošlosti su oduvek sanjali o transformaciji prostog metala u zlato. Ali ta ideja nije uvek imala bukvalno značenje, jer su tajne škole ponekad koristile jezik alhemije da bi se ukazalo na mogućnost transformacije čoveka u drugu vrstu čoveka. Čovek, kakav jeste - to jest, mehanički čovek, koji služi prirodi i koji je utemeljen u nasilju - je bio predstavljen kao prosti metal i transformacija prostog metala u zlato je ukazivala na moguću transformaciju, koja latentno postoji u njemu. U Jevanđeljima ideja o mehaničkom čoveku kao semenu, koje je sposobno za rast, ima isto značenje, ima je i ideja o ponovnom rođenju, o čoveku koji se rađa ponovo.

Kao što znate, u ovom sistemu učenja, čovek se posmatra kao trospratna fabrika, koja koristi tri vrste hrane - običnu hranu na najnižem spratu fabrike, vazduh na drugom spratu i utiske na trećem.

Hrana, koju jedemo, je izložena sukcesivnim transformacijama. Proces života je transformacija. Svako živo biće živi transformišući jednu stvar u drugu. Biljke transformišu vazduh, vodu i minerale iz zemljišta u nove supstance - u ono što nazivamo paradajz, pasulj, grašak, lešnike, voće i tako dalje - delovanjem sunčeve svetlosti i fermenta. Osetljiva živa opna, prevučena preko Zemlje, koja provodi silu iz Univerzuma - to jest, organski život - je prostrani transformišući organ.

Kada jedemo hranu, ona se sukcesivno, stepen po stepen, transformiše u sve one supstance, koje su neophodne za našu egzistenciju. To radi um pod imenom instinktivni centar, koji kontroliše unutrašnji rad organizma i, naravno, zna o tome mnogo više nego mi. Možemo razumeti, da kada se uzme hrana, počinje probava. Probava je transformacija. Hrana se u stomaku menja u nešto drugo. To je samo prvi stepen transformacije hrane i u Radu je označen kao prelazak od *DO 768* do *RE 384*. Biće dovoljno da iskoristimo taj prvi stepen kao primer, ne idući dalje. To je stepen, koji svako može da razume bez teškoća. Svako može da vidi da se hrana, koja je uzeta u najnižem odeljku trospratne fabrike - naime, jelo koje jedemo - podvrgava transformaciji. Pretpostavimo sada da hrana padne u stomak i da se ništa ne dogodi: šta sada? Telo, koje je nalik velikom gradu, neće uspostaviti nikakav kontakt sa njom.

Kako nesvareni komad mesa ili paradajz može ući u krvni tok i dopremiti neophodne, fine supstance do mozga.

Međutim, upravo ta situacija je manje ili više slučaj sa trećom hranom, hranom utisaka. Oni ulaze i ostaju neprobavljeni - to jest, ne dolazi do transformacije. Utisci ulaze kao *DO48* i zaustavljaju se. Osim veoma male količine transformacije, ništa se ne događa. Nema odgovarajuće transformacije utisaka. Nije neophodno za svrhe prirode da čovek transformiše utiske. Ali čovek *može* transformisati utiske, ukoliko ima dovoljno znanja i ukoliko razume zašto je to neophodno.

Većina ljudi misli da će im spoljašnji život dati ono za čime žude i tragaju. Život ulazi kao utisak, kao *DO48*. Prvo shvatanje značenja Rada je razumeti da život, koji ulazi kao utisak, mora da bude transformisan. Ne postoji takva stvar kao što je „spoljašnji život“. Ono što sve vreme primete su utisci. Vidite osobu, koja vam se ne dopada - to jest, vi primete tu vrstu utiska. Vidite osobu, koja vam se dopada - to jest, ponovo primete utisak. Život su utisci, ne čvrsta, materijalna stvar, kakva pretpostavljate i verujete da realnost jeste. Vaša realnost su vaši utisci. Znam da je ovu ideju veoma teško shvatiti. Ona predstavlja veoma tešku raskrnicu. Vi ste na primer sigurni da život postoji kao takav, a ne kao utisci. Mislite da je osoba, koju vidite kako sedi u stolici, nosi plavo odelo, smeje se i priča, realna. Ne, vaš utisak o njoj je realan za vas. Da nemate čulo vida, ne biste je videli. Da nemate čulo sluha, ne biste je čuli. Život ulazi kao utisak i tu je da bi se moglo raditi na sebi - ali samo ako shvatite da ono na čemu radite nije spoljašnji život, već utisci koje primete. Dok ovo ne budete razumeli, nikada nećete shvatiti značenje onoga što se u Radu naziva *Prvi Svesni Šok*. Taj šok se odnosi na one utiske, koji su sve što znamo o spoljašnjem svetu, a koje unosimo kao istinske stvari, prave ljude. Niko ne može transformisati spoljašnji život. Ali svako može transformisati svoje utiske, naime, treću i najvišu hranu, koja se unosi u trospratnu fabriku. Iz tog razloga ovaj sistem kaže da je neophodno napraviti agenciju za transformaciju na mestu ulaska utisaka. To je značenje Rada, sagledanog u svetlu psihološke transformacije i to je tačka, na kojoj Rad počinje. To je nazvano *Prvi Svesni Šok*, jer je to nešto što se ne radi mehanički. To se ne događa mehanički - tj. za to je potreban svestan napor. Čovek, koji počinje da razumeva šta to znači, istovremeno počinje da više ne bude mehanički čovek, koji služi prirodi, zaspali čovek i korišćen od strane prirode za njene sopstvene potrebe, koje nisu u interesu čoveka. Ako sada razmislite o značenju svega onoga što vam je rečeno da Radite u smislu napora, počevši od samo-posmatranja, videćete bez ikakve sumnje da se praktična strana Rada odnosi na transformaciju utisaka i na rezultate utisaka. Rad na negativnim emocijama, rad na tmurnim raspoloženjima, rad na pridavanju značaja (konsideraciji), rad na unutrašnjem laganju, rad na identifikaciji, rad na teškim 'Ja', rad na samo-pravdanju, rad na stanjima sna i tako dalje je povezan sa transformacijom utisaka i njihovim rezultatom. Složit ćete se da se Rad na sebi može uporediti sa varenjem u tom smislu što je varenje transformacija. Na mestu ulaska utisaka se mora postaviti agencija za transformaciju. To je *Prvi Svesni Šok* i njemu je dat opšti opis *pamćenje sebe*. Ako putem razumevanja Rada možete da posmatrate život kao Rad, tada ste u stanju pamćenja sebe. Ovo stanje svesti vodi do *transformacije utisaka* - a tako i života u pogledu vas samih. To jest, život više ne

deluje na vas na stari način. Počinjete da mislite i da razumevate na drugi način. A to je početak vaše sopstvene transformacije. Jer dok god razmišljamo na isti način, unosimo život na isti način i ništa se ne menja u nama. Transformisati utiske života znači transformisati sebe samog, a samo potpuno novi način razmišljanja to može postići. Sav ovaj Rad služi da nam pruži jedan sasvim novi način razmišljanja. Dopustite da vam dam jedan primer. Rečeno vam je u Radu da *ako ste negativni, to je uvek vaša greška*. Čitava situacija, onako kako je snimljena čulima, mora biti transformisana. Ali da bi se to razumelo, neophodno je da se počne sa razmišljanjem na sasvim nov način.

Svi vi možete razumeti da nas život neprestano tera na reakcije. Sve te reakcije formiraju naš život - naš sopstveni lični život. Promeniti život ne znači promeniti spoljne okolnosti: to znači promeniti reakcije. Ali dok ne vidimo da spoljašnji život ulazi kao utisak, koji nas uslovljava da reagujemo na stereotipne načine, ne možemo videti tačku potencijalne promene, gde je moguće raditi. Ako su reakcije, koje formiraju naš sopstveni lični život, većinom negativne, onda je to vaš život. Vaš život je pretežno masa negativnih reakcija na utiske, koji ulaze svakoga dana. Transformacija utisaka tako da oni ne izazivaju uvek negativne reakcije, je onda čovekov zadatak, ukoliko čovek želi da radi na sebi. Ali za to je neophodno samoposmatranje u tački gde ulaze utisci. Onda čovek može dopustiti da utisci uđu na negativan način ili ne. Ako ne, to znači početi živeti svesnije. Ako se propusti da se transformišu utisci u trenutku njihovog ulaska, može se uvek raditi na rezultatima tih utisaka i sprečiti da dobiju puni mehanički efekat. Sve to zahteva definitivni osećaj, definitivnu evaluaciju Rada, jer to znači da Rad mora biti pomećen napred, do one tačke, na kojoj utisci ulaze i bivaju distribuirani mehanički do uobičajenog mesta u ličnosti, gde proizvode reakcije. Kasnije ćemo više govoriti o transformaciji, ali može se dodati da nije moguće postići viši nivo bez transformacije i sama ideja o transformaciji je bazirana na činjenici da postoje različiti nivoi i odnosi se na prelazak sa jednog nivoa bića na drugi. Niko ne može dostići viši nivo razvitka bez transformacije.

DEO II

Birdlip, 14. avgust 1941.

Ličnost, koju svi stičemo, prima utiske života. Ali ona ih ne transformiše jer je mrtva. Kada bi utisci pali na suštinu, oni bi bili transformisani, jer bi pali na centre. Ličnost - termin, koji primenjujemo na sve što stičemo (a mi moramo da steknemo ličnost) - prevodi utiske sa svih strana života na ograničen i stereotipan način u skladu sa svojim kvalitetima i asocijacijama. Ličnost se u tom pogledu u Radu ponekad poredi sa sekretaricom, koja sedi u prednjoj sobi, pristupajući svemu u skladu sa svojim sopstvenim idejama. Ona ima određeni broj rečnika, enciklopedija, podsetnika itd. svuda oko sebe i poziva tri centra - to jest, mentalni, emocionalni i fizički centar - u skladu sa svojim ograničenim idejama. Rezultat je taj, da se gotovo uvek pozivaju pogrešni centri. To znači da se ulazni utisci šalju na pogrešna mesta i proizvode pogrešne rezultate.

Čovekov život zavisi od te sekretarice, koja mehanički gleda stvari u svom podsetniku, bez razumevanja šta one zaista znače, i na osnovu toga ih šalje dalje, ne vodeći računa šta će se događati i osećajući da ona samo ispunjava svoju dužnost.

To je naša unutrašnja situacija. Ono što je važno shvatiti u ovoj alegoriji je da ta ličnost, koju svi stičemo i moramo da je steknemo, počinje da upravlja našim životima. I nema svrhe zamišljati da se to događa samo nekim ljudima. To se događa svakome. Ko god da smo, putem samoposmatranja ćemo naći sebe zaposednute malim brojem tipičnih reakcija na brojne utiske života. Te mehaničke reakcije upravljaju nama.

Svakim upravlja njegov sopstveni set reakcija na utiske - to jest, na život - bilo da je revolucionaran ili konzervativan, dobar ili loš u uobičajenom smislu. I te reakcije su njegov život. Čovečanstvo je u tom smislu mehaničko. Čovek je u sebi formirao određeni broj reakcija i njegova životna iskustva su njihov rezultat. Ako ste u stanju da se fizički dovoljno opustite i odvojite se od svih ideja o sebi (što je mentalna relaksacija), bićete u stanju da vidite na šta mislim. Videćete da postoji mnogo stvari ispod vas - naime, izvan vas - koje i dalje posmatrate kao sebe. U tako pasivnom stanju vi to možete nejasno videti. Na prvi pogled se čini da su iznad vas. Čim zategnete mišiće i počnete da govorite, vi postajete oni. Oni postaju vi ili vi postajete oni. Ali ne smete pokušavati da suviše radite ovu vežbu na početku.

U stvari, oni su nalik malim grabežljivim mašinama, koje insistiraju na tome da preuzmu kontrolu nad vama i zahtevaju da ponovo uđete u njih. Njih stavlja u pokret ona „sekretarica“ - to jest, uobičajeni način, na koji ta sekretarica odgovara na utiske. I reakcije, koje slede, mi posmatramo kao život. Mi svoje tipične reakcije na utiske posmatramo kao život. Svoje reakcije na neku osobu posmatramo kao njega ili nju. Čitav život - to jest, spoljni život, ono što obično podrazumevamo pod „životom“ - naime, ono što vidimo i čujemo - je za svaku osobu njegova ili njena reakcija na utiske, koji ulaze u nju. Kao što sam rekao na prošlom susretu, velika je greška misliti da je ono što se naziva „život“ čvrsta, fiksirana stvar, ista za svakoga. Niko nema iste utiske o životu. Život je naš utisak o njemu i on može biti transformisan. Ali kao što sam rekao, veoma je teško shvatiti tu ideju, jer je hipnotisanost čulima tako moćna. Ne možemo sprečiti da mislimo da su čula ta, koja nam pružaju realnost. Tako naš unutrašnji život - naš pravi život od misli i osećanja - ostaje nejasan za naše mentalne koncepcije. Ipak, istovremeno mi znamo veoma dobro da je to ono gde istinski živimo - naše misli i osećanja. Da bi se ustanovila tačka u Radu, da bi se on učinio *realnijim od života*, moramo posmatrati sebe i učiniti svoj unutrašnji život, sačinjen od misli i osećanja, u stvari moćnijim od bilo kakve „činjenice“, koju nam pruže čula. To je početak transformacije. Čovek ništa u sebi ne može transformisati ukoliko je zalepljen za čula. Kao što sam rekao u poslednjem predavanju, Rad uči da ako ste negativni, to je vaša greška. Tačka gledišta bazirana na čulima kaže da je greška kod te osobe, koju čujete svojim ušima i vidite svojim očima. Tu osobu, kažete, treba okriviti zato što govori ili postupa na ovaj ili onaj način. Ali u stvari, ako ste postali negativni, ono na čemu treba da radite i što treba da posmatrate je ta negativna emocija, koja prodir e u vaš unutrašnji život - to jest, u unutrašnje, nevidljivo „mesto“ gde istinski

postojite. Vaše pravo biće je u vašem unutrašnjem, nevidljivom svetu. Želite li da diskutujete o ovoj tački? Dakle, da li su misli i osećanja i emocije i nade i očajanja, koja imate, za vas manje realna od stola i stolica u vašoj trpezariji? Da li vi živite u toj trpezariji? Morali biste biti veoma identifikovani sa tim određenim stolom i stolicama, ali čak i kada bi bilo tako, zar nije vaš osećaj o tim stolovima i stolicama ono što je realno za vas? Pretpostavite da ste bolesni i osećate da vam je smrt blizu, da li biste iole brinuli za njih? Naravno da ne. A zašto? Zato što više nemate nikakvih osećanja u vezi sa njima. Vaša osećanja i vaš način identifikovanja je ono što čini da vam se neka stvar čini toliko važnom. To nije stvar, koju vidite svojim fizičkim očima. Pretpostavimo da osoba uoči da je identifikovana, recimo, sa nameštajem: mislite li da mora izbaciti taj nameštaj da bi se promenila? Naravno da ne. To bi bilo besmisleno. Ono što može da promeni je da ne bude toliko identifikovana. Ako radi na tome, ako počne da transformiše reakcije u sebi, može uživati u svom nameštaju, ali neće izvršiti samoubistvo, ako on izgori u vatri. Vidite li razliku? Ne možete transformisati život, ali možete početi da transformišete način na koji shvatate život. Prvi svesni šok znači *Rad na sebi uopšte*. Poenta tog Rada je pokušaj da se sebi zada taj šok. Sve, o čemu se u ovom sistemu podučava na praktičnoj strani, pripada prvom svesnom šoku - ne-identifikaciji, ne-pridavanju značaja i tako dalje. To može voditi do pravih trenutaka pamćenja sebe - kao nagradi. Tada čovek stiže uvid u ono što mora da učini i shvata istinu Rada.

Ali Radom se mora baviti u duhu Rada - to jest, u smislu i osećanju i vrednovanju Rada. To mora biti deo svakog napora u vezi sa Radom, jer niko ne može raditi samo za sebe, inače rezultati odlaze u lažnu ličnost i nisu od vrednosti. Čovek mora raditi iz ljubavi prema Radu. To dovodi Kiseonik 12 na mesto ulaznih utisaka. Ulazni utisci su Kiseonik 48. Oni ne mogu da pređu u Kiseonik 24 bez Kiseonika 12 kao aktivne sile. Ukoliko kiseonik postoji na mestu prijema utisaka - to jest, na mestu gde smo svesni - Kiseonik 48, koji ulazi kao pasivna sila, prelazi u Kiseonik 24, pri čemu se trijada završava Ugljenikom 12. Kiseonik 12 ne postoji prirodno na toj tački u ljudskoj mašini. On mora biti doveden na tu tačku. Ako osoba posmatra život na isti uobičajeni način - to jest, uvek prima utiske na isti mehanički način i govori iz njih na isti mehanički način i deluje iz njih na isti mehanički način - onda se ništa ne menja u toj osobi. Takvi ljudi ne mogu da evoluiraju. Oni ne mogu da vide u čemu je poenta Rada na sebi. Oni misle da je to nešto izvan nas. Osoba mora da dovede veoma moćan kiseonik do tačke gde utisci ulaze. To je Kiseonik 12.

DEO III

Birdlip, 27. jul 1941.

Da bismo nastavili ove razgovore o transformaciji, postavimo naredno pitanje: „Šta utiske sprečava da se transformišu u nama? Zašto se to ne događa uvek?“ Proučimo ponovo to pitanje.

Utisci treba da produže svoju oktavu dok ne dostignu Ml 12. Setićete se da oni ulaze kao 48, ali ne nastavljaju da se razvijaju (vidi figuru 1). Zapamtite takođe da Prvi Svesni Šok treba da učini da utisci nastave u svojoj evoluciji, naime, do vodonika 24, a

tada do vodonika 12. To znači, uz pomoć Prvog Svesnog Šoka DO 48 postaje RE 24, a zatim MI 12.

Dve stvari moraju sazreti u umu i biti jasno shvaćene:

1.) Prvi Svesni Šok se ne događa čoveku koji spava. To je svesni napor, koji zahteva posebno znanje i samo-posmatranje i dat je u vezi sa ulaznim utiscima života i mehaničkim reakcijama te osobe na njih. Uopšteno govoreći, on se sastoji od viđenja objekta i istovremenog viđenja svojih reakcija bez identifikovanja sa njima.

2.) Prvi Svesni Šok ljudskoj mašini povećava energije mašine u vidu vodonika 24 i vodonika 12. Rezultat je taj da se svakoj ćeliji u telu da drugačija hrana - to jest, viši vodonik. S obzirom na tu drugu tačku dopustite da vas ovde podsetim da se niti fizičke niti psihičke funkcije čoveka ne mogu razumeti, dok se ne shvati da one mogu raditi na različitim stepenima svesti. Ako je primenjen Prvi svesni šok, dotaknuto je Treće stanje svesti, sa rezultatom da ljudska mašina zahvaljujući novoj energiji radi na drugačiji način, kako u pogledu psihičkih, tako i u pogledu fizičkih funkcija. Treće stanje svesti je stanje Pamćenja sebe, koje bi čovek trebalo da poseduje, ali koje je postepeno izgubio zbog loših uslova života koji vodi. Danas se može reći da se ono javlja u vidu veoma retkih fleševa. Prvi zadatak Rada je da vrati to izgubljeno stanje, naime, da učini da čovek pamti sebe, dok ne postigne barem retke fleševe rastućeg stepena pamćenja sebe putem svesnih napora. Ti napori, koji pripadaju Prvom svesnom šoku, postepeno rezultiraju boljim radom mašine. Mnoge pogrešne funkcije, kako u psihičkim tako i u fizičkim sferama, stečene tim pogrešnim radom mašine na najnižem stepenu svesti - to jest, u tami - tada počinju da nestaju same od sebe.

Vratimo se sada pitanju šta to sprečava DO 48 da pređe u RE 24 i zatim u MI 12. Zašto se to ne događa uvek? To se događa u detinjstvu; MI 12 se do izvesnog stepena proizvodi u ranoj mladosti. Možemo se setiti njene aktivnosti. Ali kako Ličnost raste i sve više obmotava Suštinu debelim slojem, to se događa sve ređe. To jest, utiske sve više prihvata Ličnost. Ulazeći preko čula, utisci padaju, takvi kakvi jesu, na debelu mrežu koja hvata sve (ostaje očuvan samo mali deo, koji napreduje i proizvodi veoma malu količinu MI 12).

Ta mreža je Ličnost, sa svojim snažnim odbojnicima, svojim fiksiranim stavovima, svojim mehaničkim asocijacijama, svojim ulogama, koje se automatski stavljaju u pogon, i svojim idejama, da ona zna i može da čini, sa svim svojim kontradiktornim 'Ja', sa imitacijom, sa svim svojim navikama identifikacije, pridavanja značaja, samo-opravljanja, umišljanjem i laganjem, centriranim u lažnoj Ličnosti. Sve to sprečava da utisci nastave svoju normalnu transformaciju. Drugim rečima, na mestu gde utisci ulaze se obrazovalo nešto neprozirno i mračno i zaprečilo im prolaz unutra.

Sa stanovišta trijade, utisci koji uđu kao Kiseonik 48 ne mogu da nastave ka kiseoniku 24 ako nije prisutan kiseonik 12. Kiseonik 12 mora da bude doveden do mesta gde ulaze utisci. Ličnost je većinom sačinjena od kiseonika 48 - formatornog kiseonika - tako da utisci 48 padaju na ličnost 48 - i budući da nedostaju neophodni elementi

trijade, nikakva transformacija nije moguća. U slučaju hrane - obične hrane - to jest, kiseonika 768 - pošto je uneta u telo, ona nailazi na probavne sokove i njihove aktivne fermente, koji spadaju u red kiseonika 192, i rezultat je transformacija 768 u 384. Ali u slučaju utisaka, jednom kada je formirana ličnost, na njih ne nailaze nikakvi korespondirajući aktivni „fermenti“ (u slučaju kiseonika 12). Rad sam mora da bude doveden na to mesto i da deluje kao „ferment“, jer Rad treba da dovede čoveka do toga da razmišlja na nov način i da ga probudi.

Šta to znači? Kako čovek može dovesti Rad na mesto ulaska utisaka? Ukratko, *sećajući se Rada emocionalno*. Što više čovek usled istinskog samo-posmatranja oseća sopstvenu bespomoćnost i da je mašina, što više shvata svoju ignorantnost, što više vidi svoju mehaničnost i da je nalik mašini, što više opaža svoju unutrašnju ništavnost, to će Rad za njega bivati emocionalniji. Rad u nama može postojati kao kiseonik 48. Tada je on samo u ličnosti, kao nešto formatorno, u memoriji. On u nama takođe može postojati kao kiseonik 24. Tada je emocionalan. On takođe može postati tako vredan, tako važan za nas, da počinje da ima intenzitet značaja i važnost, koji pripada kiseoniku 12. U tom slučaju, lažna ličnost počinje da propada i čovek postaje „kao malo dete“. To je značenje izraza: „Osim ako ne postanete kao mala deca.“ Ukoliko čovekova ljubav više nije uvek orijentisana ka njemu samom, ka njegovim uobičajenim idejama o sebi, njegovoj neobičnoj sujeti i samo-veličanju - to jest, ka njegovoj lažnoj ličnosti - tada se pravac njegove volje menja - to jest, menja se rezultat njegovih želja. Kada poštovanje istine ezoterijskih učenja postane jače od samo-veličanja, to počinje da deluje u čoveku. On počinje sve da shvata drugačije. Čitav način na koji reaguje na spoljašnji život se menja. (zašto ne možete da razumete da život jeste utisci?). On više ne reaguje na utiske iz svoje mehaničke ličnosti, govoreći uvek iste stvari, osećajući iste stvari itd. On počinje da deluje iz Rada - to znači, na sasvim novi način.

Rad dolazi na mesto gde život ulazi u njega kao utisak i stoji uz njega. On počinje da posmatra život kroz Rad i umesto da troši svoje vreme na stotine oblika unutrašnjeg pridavanja značaja ili negativnih reakcija ili identifikacija, on traga za snagom rada da mu pomogne da promeni svoje mehaničke reakcije, kojih je postao svestan samo-posmatranjem, i da transformiše svoje uobičajene načine razmišljanja. On počinje da živi svesnije na toj tački gde život ulazi kao utisci.

DEO IV

Birdlip, 12.09.1941.

Sekcija I - Uzmimo ideju o Radu na sebi. Kao što vi svi znate, mi tu stvar, koju nazivamo sebe - to jest, mene, tebe - shvatamo kao jednu stvar. Mi mislimo da mi jesmo mi sami.

To Rad na sebi čini potpuno nemogućim. Kako vi možete raditi na sebi (you on you), ako ste vi i vi u oba slučaja ista stvar? Razmislite na trenutak - ako ste vi i vi identični - to jest, jedna i ista stvar - kako možete posmatrati sebe? Zar to ne bi bilo nemoguće? Jedna stvar ne može posmatrati samu sebe. Stvar identična sa samom

sobom ne može videti sebe, jer su oboje isto i stvar, koja je isto sa sobom, ne može zauzeti stanovište van sebe, sa koga će posmatrati sebe.

Govorim sve ovo, da bih naglasio koliko je za ljude teško da počnu da rade na sebi. Razlog za to je što *sebe* smatraju *sobom*. Ako čovek sebe tako posmatra, on ne može da posmatra sebe. Sve je on sam. On svemu kaže „ja“. Ako čovek svemu u sebi kaže „ja“, tada je sve u njemu „ja“ i kako on može posmatrati sebe? Kako „ja“ može posmatrati „ja“, ako su oni jedna i ista stvar? U jednom trenutku on je razdražljiv i grub, u drugom je nežan i ljubazan. Ali on kaže „ja“ svemu tome. I tako to ne može videti. To sve je za njega *jedno*.

Taj veliki kamen spoticanja leži na svačijem putu i njegovo dugo, veoma dugo prevazilaženje je zadatak *Rada na sebi*. A koliko dugo traje dok čovek ne počne da vidi šta to sve znači i o čemu Rad uvek govori. Sretao sam u Radu ljude, koji često i tokom nekoliko godina još nisu uhvatili ni tračak toga šta samo-posmatranje znači - to jest, ljude, koji i dalje posmatraju sve što se događa u njima kao „ja“ i kažu „ja“ svakom raspoloženju, svakoj misli, svakom impulsu, svakom osećanju, svakoj senzaciji, svakom kriticizmu, svakom osećanju ljutnje, svakom negativnom stanju, svakom prigovoru, svakom nedopadanju, svakoj mržnji, svakoj utučenosti, svakoj depresiji, svakom uzbuđenju, svakoj sumnji, svakom strahu. Svakom nizu unutrašnjeg govora oni kažu „ja“, svakom negativnom monologu kažu „ja“, svakoj sumnji kažu „ja“, svakom osećanju povređenosti kažu „ja“, svakom vidu imaginacije kažu „ja“, svakom pokretu koji naprave kažu „ja“. Svemu, što se odvija unutar njih, kažu „ja“. U tom slučaju Rad može biti samo nešto što se spolja sluša, nešto što čuju da im se kaže, reči, koje će zapamtiti ili ne, već prema slučaju. Ali nemaju predstave šta Rad na sebi znači, jer nemaju predstave da postoji takva stvar kao što je „sebi“. Gledaju ka spolja svojim očima, slušaju svojim ušima i vide i čuju ono što je van njih. Gde je u tom slučaju ta stvar pod imenom „sebe“? Zar nije sve izvan njih osim nečega što zovu „ja“? Zar život nije mnogo stvari spolja i nešto, što posmatraju kao „ja“ - to jest, kao sebe same? A ako se ovaj Rad ne bavi stvarima spolja, koje mogu čuti i videti i dodirnuti, čime se on u stvari bavi? Jer sigurno ne postoji ništa drugo osim tih spoljnih stvari i nečega što je „ja“. Istovremeno oni Rad mogu osećati emocionalno. Oni mogu osećati da se on bavi nečim neobičnim, istinskim i realnim. Ali ne mogu tačno videti šta je to. Oni nastavljaju da govore kao što su uvek govorili i kažu „ja“ svemu. Svim svojim manifestacijama, svoj mehaničnosti, svem unutrašnjem životu oni kažu „ja“. I budući da je sve „ja“, na čemu se može raditi? To je potpuno tačno. Jer ako je sve u vezi sa osobom u spoljnoj manifestaciji i u unutrašnjem životu „ja“, nema ničega na čemu se može raditi. Jer ko može raditi na „ja“, ako je sve „ja“? Šta može posmatrati „ja“ ako je sve „ja“? Odgovor je, naravno, da to niko ne može. Stvar ne može posmatrati samu sebe. U njoj mora postojati nešto različito od nje same, da bi stvar posmatrala samo sebe. A u našem sopstvenom slučaju, u slučaju svakoga, ukoliko u nama nema ničeg različitog od nas samih, kako možemo posmatrati sebe i raditi na sebi? Da bi se radilo na sebi, neophodno je početi sa posmatranjem sebe. Međutim, ako su „ja“ i „sebe“ jedno te isto, kako bi to uopšte bilo moguće? Ne postoji ništa na čemu bih mogao da radim.

Birdlip, 21. septembar 1941.

Sekcija II - Prošli put smo govorili o tome da je neophodno ne govoriti „ja“ svemu u sebi. Čuli ste da se kaže da se, pre nego što podeli sebe na dva (dela), čovek ne može pomeriti sa mesta. Ova izreka, koja se često koristi u Radu, ukazuje na početak procesa, koji se naziva *unutrašnje odvajanje*. Čovek prvo mora podeliti sebe na dva (dela). Ali kasniji stepeni *unutrašnjeg odvajanja* su složeniji nego to.

Dopustite da vam dam jedan primer. Neko, ko je počeo da vidi šta samo-posmatranje i odvajanje znači, mi je nedavno rekao: „Uvek sam posmatrao negativne emocije kao loš deo mene. Uvideo sam da je to pogrešno.“ Samo-posmatranje će nam pokazati naša negativna stanja. Ali po pravilu je potrebno još nešto pored njihovog jednostavnog posmatranja, a to je unutrašnja odvojenost. A niko se ne može odvojiti od onoga što posmatra, ako smatra da je to što posmatra on sam, jer će se osećaj „ja“ tada neizbežno preneti na ono što posmatra u sebi i taj osećaj „ja“ će povećati snagu i moć onoga što on posmatra. On mora da nauči da na pravi način kaže: „To nisam ja - nisam „ja“.“ A dok posmatra negativne emocije kao loš deo sebe samog, neće biti u stanju da se odvoji od njih. Vidite li zašto? On neće biti u stanju da se odvoji od njih, jer ih posmatra kao sebe i tako im daje validnost „ja“. Kao što je rečeno u prošlom razgovoru, ako svemu u sebi damo osećaj „ja“, ako kažemo „ja“ svemu o čemu mislimo ili što osećamo ili što zamišljamo, ništa se ne može promeniti. Jer „ja“ ne može izmeniti „ja“. Ako praktikujemo samo-posmatranje na toj osnovi, sve što posmatramo će biti „ja“, dok je slučaj u stvari da je sve u nama praktično govoreći „to“ - to jest, mašina koja radi sama od sebe. Umesto da kažemo „ja mislim“, bilo bi bliže istini ako bismo rekli „to misli“. I umesto da kažemo „ja osećam“, bilo bi bliže reći: „to oseća“.

Ono što nazivamo sobom, čemu kažemo „ja“, je u stvari ogroman svet, veći i raznovrsniji nego spoljni svet koji posmatramo spoljnim čulima. Ne kažemo „ja“ onome što vidimo u spoljnjem svetu, međutim, kažemo „ja“ svemu u unutrašnjem svetu. Potrebno je mnogo godina da bi se ova pogreška makar malo modifikovala. Međutim, ponekad nam je dato jasno svetlo razumevanja za trenutak i mi shvatamo šta to znači i o čemu nam Rad stalno govori. Ukoliko čovek sebi pripisuje zlo, on je u pogrešnoj poziciju u pogledu njega, baš kao kada sebi pripisuje dobro i zasluge oko toga. Svaka vrsta misli može ući u naš um; svaka vrsta osećanja može ući u naše srce. Ali ako ih pripisujete sebi i kažete „ja“ svakoj od njih, vi ih vezujete za sebe i ne možete se iznutra odvojiti od njih. Čovek može izbeći negativne misli i emocije, ako ih ne posmatra kao deo sebe, kao „Ja“. Ali ako ih čovek posmatra kao „Ja“, on se ujedinjuje sa njima - tj. ako se identifikuje sa njima - i tada ih ne može izbeći. Postoje unutrašnja stanja u nama - stanja unutar svih nas - koja moramo izbeći, baš kao što izbegavamo hodanje po mulju u spoljašnjem, vidljivom svetu. Čovek ih ne sme slušati, ne sme ići za njima, ne sme ih dotaći niti dopustiti da ona dotaknu njega. To je unutrašnja odvojenost. Ali ne možete praktikovati unutrašnju odvojenost, ako sve, što se odvija u vašem unutrašnjem životu - gde istinski svi živite - pripisujete sebi. Često sam nailazio na ljude, koji su mi postavljali pitanja u vezi sa mislima, koje su ih mučile. Na primer, ljudi, koji su ponosni što su ono što se naziva „jasnog uma“ često

zatiču sebe izmučene mislima i slikama; to je upravo ono što se događa, ako osoba insistira na tome, da je sve u njemu ili njoj „ja“.

U svakom trenutku najčudnije misli mogu ući u nas. Ako ih nazovemo „Ja“, ako poverujemo da ih mi mislimo, one stiču moć nad nama. I ukoliko pokušamo da ih eliminišemo, videćemo da će nam to biti nemoguće. Zašto? Ponoviću jednu sopstvenu ilustraciju uz tu situaciju. Pretpostavite da stojite na jednoj dasci i pokušavate da je podignete i borite se koliko god možete da to učinite. Da li ćete uspeti? Ne, jer vi sami pokušavate da podignete sebe a to je nemoguće.

Potrebna je značajna preorijentacija čitave koncepcije o sebi da bi se moglo shvatiti šta to znači. Toliko mnogo odbojnika i oblika ponosa i glupih načina razmišljanja nas sprečavaju da vidimo situaciju unutar nas kakva zaista jeste. Umišljamo da kontrolišemo sebe. Umišljamo da smo svesni i da uvek znamo šta mislimo i govorimo i činimo. Umišljamo da smo jedinstveni, da imamo istinsko, stalno „Ja“ i da imamo volju i umišljamo još mnogo stvari pored toga. Sve to nam stoji na putu i pre nego što budemo mogli da praktikujemo unutrašnju odvojenost, neophodno je sasvim novo osećanje o sebi i onome što istinski jesmo.

J.G. Bennett - «TRANSFORMACIJA»

Preuzeto sa: http://www.4shared.com/document/xwkwN7YY/Bennett_-_Transformation.html

'When the smallest fragment of Truth enters a man he can do nothing but obey.' (The Dramatic Universe, vol.3)

Transformacija je proces, koji se mora započeti i nastaviti različitim sredstvima. To su sredstva četiri vrste, od kojih svako predstavlja neophodan doprinos pravom balansu celine. Ako zanemarimo bilo koje od njih ili ako jedno od njih precenimo i oslonimo se na njega mnogo više nego na druge, proces će ispasti iz balansa i mi ćemo se suočiti sa teškoćama; možemo izgubiti put.

Treba da posmatramo transformaciju kao nešto što se odvija sada i ovde. Ona zavisi od toga šta činimo i povratno zavisi od toga šta nas pokreće i daje nam pravac. Svako od ta četiri sredstva, koja ću opisati, ulazi u naš sadašnji trenutak iz jednog izvora i to je razlog zašto sam ovo poglavlje nazvao: „Četiri izvora“.

To su:

1. UČENJE

Počinjemo sa pozicije ignorantnosti sebe samih, svojih potencijala, puteva, načina i metoda i zakona koji upravljaju procesom transformacije. Ta ignorantnost mora biti otklonjena. Moramo tragati i moramo učiti. Pre nego što budemo mogli da učimo,

moramo naučiti da učimo. Moramo želeći da učimo i ne smemo očekivati da znamo bez učenja. Možemo zamišljati da nema ničega što bismo želeli više nego da znamo istinu o sebi samima i svetu, ali svojim ponašanjem često uvek iznova zatvaramo svoj um za znanje koje nam ne pristoji.

Čak i ako iskreno želimo da učimo, iz toga i dalje ne sledi da smo voljni da budemo podučavani. To je priča o tragaocu za znanjem, koji je zamolio majstora da ga uči i dobio sledeći odgovor: „Ako budem bio voljan da te učim, da li ćeš i ti biti voljan da budeš podučavan?“

Neki delovi učenja moraju doći od nas samih. Moramo biti voljni da budemo iskreni u posmatranju svojih unutrašnjih stanja i skrivenih impulsa kao i svog spoljašnjeg ponašanja. Ali čak i iskreno samo-posmatranje treba da bude upravljano znanjem o tome šta da se gleda i kako da se verifikuje ono što se vidi. Kako treba da učimo.

Učenje je beskonačan proces - dok se zaista ne stigne do blagoviđenja („beatific vision“ je unutrašnja i direktna vizuelna percepcija Boga. Dok je ljudsko razumevanje Boga tokom života indirektno (meditacija/molitva) blagoviđenje znači da duša istinski gleda u Boga - Wikipedia), kada ćemo „znati i biti spoznati.“ Možda je blagoviđenje samo početak novog života, kada počinjemo da učimo stvari, koje se ne mogu izraziti rečima. Moje sopstveno verovanje je da je sposobnost učenja toliko dragocen kvalitet, da ne može nestati iz savršenog čoveka. Biti sposoban da učiš znači biti mlad i onaj ko u sebi sačuva radost učenja svežom, ostaje zauvek mlad. Sve što u nama zatvara kanale, kroz koje može ući novo znanje, otežava nam beg iz zatvora sopstvene ignorantnosti. Ignorantan čovek je nalik zatvoreniku, koji kopni u svojoj uzanoj ćeliji, koja će postati njegov grob, jer nije naučio da su vrata otvorena.

... Čovek treba da neguje moć rasuđivanja, razvijajući naviku da se suzdrži od donošenja sudova o novim idejama i ljudima koje sretne, a da se pri tome ne suzdržava da donese konačnu odluku da li će ili ne produbiti svoj kontakt sa njima.

... Treba da proučavamo dobre običaje, koje su vekovima poštovali razni ljudi, i da pokušamo da razumemo njihovu pravu svrhu.

Ovakvi saveti se mogu činiti očigledni i čak stereotipni, ali je vreme da ih primenimo u praksi. Neka čitalac zapita sebe da li čini bilo šta praktično da unapredi svoju moć rasuđivanja i razlikovanja. Možda će uvideti da daje ono najbolje od sebe da ispita svaku važnu situaciju i donese pravu odluku, ali da mu nije palo na um, da bi to „najbolje“ moglo da se poboljša.

Ovde bih predložio nekoliko pravila, koja smatram korisnim i od pomoći u pravcu „pravog učenja“.

1. Upitajte sebe da li ono, što vam je rečeno i što ste pročitali, može da bude potvrđeno. Ako da, kako? Potvrdite pre nego što prihvatite.

2. Ukoliko nemate načina da to potvrdite, nemojte odbaciti ono što vam je rečeno, pre nego što prvo zapitate sebe, da li vam je istinski važno da li je to tačno ili ne.
3. Ukoliko vam jeste važno, istražite izvor, iz koga znanje dolazi i upitajte sebe, da li ste spremni da mu poklonite poverenje, dok ne dođete do nekog načina verifikacije.
4. Nikada nemojte uzimati ono naučeno kao konačno. Budite spremni da ponovo pogledate u njega.
5. Unakrsna provera je korisna. Može nam pružiti pouzdanje, ako nađemo da dva delića znanja dopunjavaju jedan drugog i pokazuju tendenciju da potvrde jedan drugog.
6. Ali zapamtite da je moguće unakrsno porediti samo stvari izražene istim jezikom. Možemo zapasti u veliku zabunu, ako pokušamo da uporedimo jedno učenje sa drugim, dok nismo sigurni šta svako od njih pokušava da nam kaže.
7. Praktikuju nepriistrasnost. Ne dopustite da „dopadanje i nedopadanje“ utiču na vaš sud.
8. Međutim, pridajte punu važnost svojim „instinktivnim“ reakcijama. One su prodornije od vaših reči.
9. Učiti „šta“ i učiti „zašto“ nije isto, a opet ih nikada ne možemo odvojiti. Mi ne „znamo“ nešto zaista, ako ne znamo kako da upotrebimo svoje znanje. Znati kako - znati kako da se pokrenemo - nas neće odvesti daleko, ako ne znamo šta radimo. Drugim rečima, razlika između teoretskog i praktičnog znanja je samo pitanje uverenja. To dvoje mora uvek da bude povezivano, da bi se dobio pozitivan rezultat.
10. Zapamtite da je parcijalno znanje opasno. Uvek pokušajte da vidite celinu, kojoj znanje pripada. Čak i ako ne možete da vidite celinu, bolje je pokušati nego ostati sa izolovanim fragmentom.
11. Otvorajte svoj um sve više i više.
12. Znanje, koje se deli, se razume bolje nego znanje, koje se nagomilava.

Najbolje učimo podučavajući; pod pretpostavkom da nikada ne zaboravimo svoju ignorantnost i zapamtimo da je učenje-podučavanje dvosmerni proces, u kome učitelj prima isto toliko kao i učenik.

... Učenje je način da se povežemo sa samima sobom na prvom mestu (samo-spoznavaj) i sa onim što nismo mi na drugom (objektivno znanje).

Znanje donosi red i osećaj pravca u naš život, ali samo po sebi ono nas ne transformiše. Za to je potreban drugi izvor:

2. BORBA

Želimo da se promenimo i budemo transformisani, želimo da učinimo svoje živote ispunjenim i korisnim koliko je to moguće i da pronađemo i shvatimo svoju sopstvenu sudbinu. Sve te želje imaju svoje mesto u svima nama; one su tu jer postoji **Ideal**. Sve religije i sva učenja su saglasna da postoji Ideal ili Savršeni Čovek. To savršenstvo je deo naše prirode. Deca gledaju svoje roditelje. Kako rastu, taj ideal postaje univerzalan i objektivan. Čak i ako odbacuju religiju i odbijaju da povežu Idealnog Čoveka sa Bogom, ideal ipak ostaje: ne možemo živeti bez njega. Najiskrivljeniji i najužasniji ideal je i dalje za čoveka, koji čezne za tim svojim idealom i mora pokušati da ga dosegne bilo da to želi ili ne.

Imamo sve vrste drugih želja, koje nisu povezane sa idealom. Čak i ako tragamo za njima, mi smo neprestano ometani u telu, osećanjima i umu. Ne postoji stabilno jedinstvo u nama, koje uvek i u svim stanjima i svim uslovima može da želi istu stvar. Za sve nas je očigledno da u nama postoji konflikt želja. Na uobičajeni način mi se pomeramo sa jedne želje na drugu u skladu sa onim što proizvoljno privuče našu pažnju ili u skladu sa navikom ili ponašanjem, koje smo formirali.

Onoliko dugo koliko se život odvija u tom pravcu, različiti impulsi neutrališu jedni druge i mi ne dospevamo nigde, ili radije, neprimetno se krećemo u pravcu gubljenja svih želja, što je znak starenja. Kada sve želje oslabe, krećemo u pravcu smrti. To bi trebalo da svako shvata i to verovatno i jeste slučaj; ali ne znajući šta da radi sa time, većina ljudi zatvara oči pred tom situacijom i opravdava sebe, kriveći okolnosti.

Ipak, ono što se traži je veoma jednostavno. Čovek mora organizovati bitku želja ili impulsa. Mi imamo određenu moć izbora: ne onoliko slobodnu koliko uobražavamo, ali ipak dovoljnu da se organizuje „bitka“ između 'da i ne'.

Na primer, svako kod sebe može pronaći unutrašnje stavove ili spoljašnje ponašanje, koje je u suprotnosti sa njegovim sopstvenim Idealom. On može upitati sebe da li želi da ih zadrži ili da ih se oslobodi. Iz tog samo-preispitivanja može proizaći odluka o borbi sa stavom ili navikom koju je istražio.

Borba je moguća zato što mi ljudi nismo nedeljiva celina. Jedan deo nas može da se bori protiv drugog, ali samo pod uslovom da je svestan **unutrašnje odvojenosti**. To se može doživeti veoma jednostavno u odnosu na naše telo. Mi obično kažemo 'Umoran sam', dok bi očigledno bilo ispravno reći 'moje telo je umorno'. Ili 'ja' uopšte nisam umoran. U tom slučaju sam odvojen od svog tela. Tada mogu reći svome telu „možda si umorno, ali ja želim da uradiš to i to.“ Može da usledi bitka i kao posledica te bitke moje telo može da me posluša. Ista situacija može da se javi na hiljade načina. Oni zajedno čine drugi najveći izvor iz koga se proces transformacije nastavlja.

Bitka sa samim sobom se takođe može nazvati samo-disciplina ili 'rad na sebi'. Može se primeniti na telo, osećanja i um ili na sve njih zajedno. Ona može biti različitih nivoa razumevanja i intenziteta. Na ovom mestu želim da objasnim samo osnovni

princip da se bitka odvija svesno unutar našeg bića na osnovu odvajanja 'da' i 'ne'. Samo ukoliko smo svesni te odvojenosti možemo napraviti izbor između ta dva.

Ovde je korisno uočiti da izbor mora biti specifičan i da mora biti apsolutan: „bilo ta aktivnost bilo ona aktivnost“. Ne postoji kompromis. Doktrina 'bez kompromisa' se lako pogrešno shvata. Često se pretpostavlja da je ona opšta i primenljiva na celokupan naš život. To važi samo za one, koji su dostigli takav stupanj transformacije da je odvojenost između vrhovne želje za perfektnim **Idealom** i svih drugih želja jasna i nedvosmislena u svim okolnostima. Samo takvi ljudi mogu učiniti potpuni akt izbora. Za obične ljude ne može biti pitanja potpunog izvršenja toga nezavisno od trenutne situacije, obuhvaćene njihovom svešću o konfliktu želja. Tu trenutnu situaciju nazivam **Sadašnji Trenutak**. Većinu vremena naš sadašnji trenutak je toliko sužen (ograničen) da nema prostora za odvajanje (separaciju) i mi smo **izgubljeni**, to jest, čitava naša volja je obuzeta dominantnim impulsom trenutka. U takvom stanju izbor je iluzija. Ono se naziva **identifikacija** ili **zakačenost**.

U stanju identifikacije ne postoji borba, jer tada nema nikoga ko bi se borio. Da bi postojala borba, nešto u nama mora stvoriti stanje odvojenosti. To može učiniti svaka vrsta šoka. Ako je to fizički šok, nazivamo ga 'znak'. Ako je to mentalni šok, zovemo ga 'buđenje pažnje'. Ako je to moralni šok, zovemo ga 'griža savesti'.

Očigledno, ne odvija se svaka borba u svrhu transformacije. Kad god imamo neki cilj koji treba ostvariti i uočimo da ne radimo ono što je potrebno, mi 'činimo napor'. Ta borba je borba protiv nekog slabog ili buntovnog dela naše prirode. Nekada se borimo da postignemo nedostojne ili beskorisne ciljeve. Po sebi, borba nije ni dobra ni loša, već je namenjena postizanju nekog rezultata. Borbom postajemo jači; prestankom borbe postajemo slabiji. Ako možemo da se borimo sa jednom željom, biće nam lakše da se izborimo i sa drugom.

Ponekad ljudi započinju put transformacije bez ideje šta on znači - jednostavno zbog toga što im se ne dopada da budu ono što jesu. To nezadovoljstvo je po sebi već jedan oblik odvojenosti. Nezadovoljstvo, ili svest o lišenosti onoga što je potrebno jeste sila koja čoveka spašava stagnacije. Šta će on uraditi sa tom silom zavisi od njegovog razumevanja. To je razlog zašto znanje mora da uđe na početku transformacije. Dok god smo nezadovoljni, a da ne znamo šta želimo, verovatno ćemo učiniti gomilu budalastih stvari.

Samo-poznavanje i borba sa sobom idu ruku pod ruku. Veza između njih je rasuđivanje. To se može izraziti u vidu 'pravila' ili smernica:

1. Uvek se setite da se možete boriti samo u okviru svog sadašnjeg trenutka. Izvan trenutka koga ste svesni se može događati mnogo toga i možete znati veliki deo toga; ali se ne možete boriti sa tim.
2. Organizujete svoju borbu: izaberite sa čime ćete se boriti i ponavljajte akt onoliko često koliko bivate svesni impulsa sa kojima želite da se borite.

3. Koristite rasuđivanje. Ne budite suviše ambiciozni. Naučite da izmerite svoj sopstveni kapacitet.
 4. Upornost će učiniti ono što se ne može postići silom. Kapi vode rone breg: provala oblaka će ga ostaviti nepromenjenog.
 5. Ne plašite se borbe. Niko nikada sebe nije učinio nesrećnim ili povredio borbom, osim ako je bio suviše ambiciozan, ludo odvažan ili željan slave.
 6. Zapamtite da je sadašnja borba ključ za buduću sreću.
 7. Nemojte prekidati i menjati. Veoma skroman plan, odlučno sproveden, može postići zapanjujuće rezultate.
 8. Donesite odluku samo ako ste sigurni da imate i nameru i sposobnosti da je sprovedete.
 9. Ukoliko sumnjate u svoje sposobnosti, recite sebi da ćete dati najbolje od sebe. Onda to 'najbolje' mora biti vaša odluka.
 10. Nemojte žaliti zbog pogrešaka, niti pokušati da ih opravdate. One su proizašle iz vašeg sadašnjeg trenutka i ne postoji ništa što biste mogli učiniti sa njima.
 11. Vaše telo je ignorantno; budite nepristrasni prema njemu. Vaša osećanja se menjaju; ne računajte na njih. Vaš um je nestabilan; ne očekujte da će ostati stabilan u vašem sadašnjem trenutku. Ukratko, budite realni u vezi sa samim sobom.
 12. Nikada nemojte zaboraviti da niko drugi ne može obaviti vašu borbu za vas.
- ... Budalasta, neselektivna borba - koja je sama sebi svrha - ne vodi ni do čega dobrog.

Borba je organizacija moći želje. Dok nešto u nama ne poželi da se bori, mi to ne možemo učiniti. Želja može biti nesvesna ili podsvesna, ali uz pomoć znanja mi je možemo učiniti svesnom i biti u stanju da je organizujemo.

3. ŽRTVA

Do sada smo imali mirnu plovidbu. Svi razumemo makar delimično na šta se misli učenjem i borbom. Sada dolazimo do izvora same prirode onoga što je sakriveno. Žrtva, koja se posmatra kao žrtva, nije prava žrtva.

Svi se sećamo saveta iz Besede na gori: „Pazite da milostinju ne dajete pred ljudima, da vas oni vide.“ I o onima, koji tako čine: „Oni imaju svoju nagradu.“ Postoji očigledna kontradikcija između tih stihova i ranijih, koji glase: „Tako da se svetli videlo vaše pred ljudima, da vide vaša dobra dela i slave oca vašeg koji je na

nebesima.“ (Mat. 5:16) Kontradikcija nestaje ako se uvidi da se kasniji stihovi odnose na borbu i napor, dok se prvi odnose na žrtvu i odricanje.

Pre nego što nastavimo, moram pokušati da odgovorim na dva pitanja. Zašto je žrtva neophodna i u čemu se ona razlikuje od borbe? Žrtva je neophodna, jer **za sve vredno mora da se plati** i reč žrtva je praktično druga reč za plaćanje ... ali ona nije isto što i kupovina.

Žrtva i borba deluju na suprotne načine. Kada se borimo, prvo dolazi odvajanje, a potom izbor ili odluka. Kod žrtve mi odlučujemo da se odvojimo od nečeg za šta smo vezani. Žrtva ne mora biti borba; ukoliko nije učinjena iz slobodnog akta volje, to nije prava žrtva. Niti je žrtva, ako je učinjena da služi nekoj posebnoj svrhi. Zbog toga kažem da žrtvom plaćamo nešto, ali to ne kupujemo. To je tajna, čak misterija žrtve. Na jedan način to i nije misterija, jer davanje u očekivanju da se dato vrati, ponekad može biti i odlično, ali to nije žrtva. U drugom smislu to je zaista velika misterija, jer je to posebna vrsta kreativnog akta, koji otvara mogućnosti, koje se ne mogu otvoriti na drugi način.

Da bismo ilustrovali misteriju žrtve, uzmimo jednostavan primer 'povlačenja' kada je to urađeno kao posledica odluke, a ne iz slabosti ili straha. Kada dvoje uđe u sukob, pri čemu se oboje žale i veruju da su u pravu, za oboje je teško da odstupe, dok ih na to ne primora neka jača sila. Ako makar jedan odstupi a da nije prinuđen na to, birajući da žrtvuje svoj 'ponos' ili svoj 'obraz', čitava situacija se menja.

Žrtva kreira mogućnost, koje ranije nije bilo. Misterija tog dela je što ono spolja izgleda kao znak slabosti, međutim, potvrđuje se da je suprotno od toga. Bez izuzetka se događa da onaj, ko je učinio žrtvu, završava sa prednošću - pod uslovom da to nije učinio sa tim ciljem u vidu.

... Žrtva je umetnost koja se mora naučiti. Njena delovanja nisu očigledna, ali su u okviru domašaja svakog, ko je jednom shvatio taj princip.

Način, na koji to sebi objašnjavam, počiva na mojoj ideji o Sadašnjem Trenutku kao polju aktivnosti moje volje. Ukoliko odlučim da nešto, za šta sam vezan, izostavim iz svog sadašnjeg trenutka, stvaram vezu koja „izlazi iz vremena“. To 'nešto', budući da sam vezan za njega, je postalo deo mene: kada se odvojim od njega, ono postaje kanal, preko koga nove mogućnosti ulaze u moj sadašnji trenutak.

...Suština žrtve je odluka.

... Mora se razumeti da odluka mora biti autentična. Jedan od Gurđijevljevih učenika iz Rusije nam je ispričao poučnu priču o žrtvi. Godine 1918. u Esentuki na Kavkazu, kada je život bio veoma težak, Gurđijev ja zatražio od svih prisutnih žena da mu daju svoj nakit. Gđa. H je imala neki porodični nakit, koji nije bio samo vredan, već je predstavljao jedinu preostalu materijalnu vezu sa njenim prošlim životom. Posle očajničkog oklevanja, ona ga je odnela Gurđijevu, stavila ga pred njega na sto i

izašla iz sobe ne rekavši ni reči. Kada je bila na pola puta od kuće, on ju je pozvao nazad i rekao: „Ne treba mi ovo, zadržite ga.“ Nekoliko godina kasnije priča je ispričana u Prieuré i kratko nakon toga Gurđijev je ponovo izjavio da je u teškoćama i da mu je potreban sav novac koji imaju. Jedna Amerikanka je donela svoj nakit i položila ga na sto, očekujući da je pozove nazad, ali on je samo rekao: „Hvala Vam mnogo.“ I to je bio poslednji put da je videla nešto od toga. Kada se gorko požalila kako je mislila da je to test, drugi su ukazali da čak da to i jeste bio test, ona bi pala na njemu.

Nije svaka prava žrtva dobrovoljna. Nešto može biti uklonjeno iz našeg sadašnjeg trenutka bez našeg izbora. Ukoliko smo snažno vezani - ako na primer izgubimo osobu koja nam je veoma bliska i draga - možemo odgovoriti poricanjem ili revoltom. Ukoliko odbijemo da prihvatimo odvojenost i ako ostanemo u tuzi, samo-sažaljenju ili poricanju života, mi gubimo vezu jer ostajemo unutar svog sadašnjeg trenutka. Ukoliko prihvatimo gubitak i odbacimo impuls da ga hranimo i da sažaljevamo sebe, efekat može biti izuzetan, jer možemo postati svesni veze sa drugim svetom izvan našeg prostora i vremena.

Insistirao sam da kada učinimo žrtvu, ne smemo očekivati da ona bude vraćena. To ne znači da nema nikakvih rezultata ili da ih čovek ne može prepoznati. Plod žrtve je **sloboda**. Sloboda je predivno stanje egzistencije, jer ona nije ništa drugo do **moгуćnost za kreativan akt**. Istinska sloboda je toliko retka u našem ljudskom iskustvu da samo nekoliko ljudi može da prepozna njen ukus. Kada smo slobodni, mi smo gospodari svog sadašnjeg trenutka: nismo vezani konsekvencama prošlosti ili kontrolisani uticajima izvan sebe. Sloboda je gotovo najdragocenija stvar u životu: ali reč je u toj meri pogrešno korišćena i toliko unižena u svom značenju, da mi shvatamo slobodu kao bivanje bez spoljašnjih ograničenja. Stanje sveta danas pokazuje lažnost bilo koje takve definicije slobode. Niko nije slobodan, ko iznutra nije slobodan, a ta unutrašnja sloboda dolazi u trenutku žrtve. Kako su naše žrtve samo delimične žrtve - to jest, uključuju zakačenost samo jednog dela nas - unutrašnja sloboda koju možemo postići, ne traje dugo. Ali dok traje, njen ukus se ne može pomešati ni sa čime.

Žrtva nikada nije laka. Dok se ne donese odluka, ona izgleda gotovo nemoguća. Ne fizički nemoguća, već zahteva akt volje koji odbijamo da učinimo.

...Žrtva mora biti učinjena slobodno. Ona ne sme premašiti ono što možemo da podnesemo. I mora biti činjena iznova i iznova. Najvrednije žrtve su napravljene kada se odrekenemo unutrašnjih zakačenosti. Svako je vezan za svoju sliku o sebi samom. Ta slika obično uključuje 'biti u pravu'. Mali broj može da podnese da prizna da nisu bili u pravu. Svaki put, kada je osoba, koja je vezana za osećaj 'biti u pravu', sposobna da ga žrtvuje, ona projektuje jedan deo sebe izvan svog sadašnjeg trenutka i to stvara stanje slobode koje traje dok traje ta aktivnost.

Ovde je nekoliko pravila koja smatram korisnim u praktikovanju žrtve.

1. Svaka želja za nagradom koja se uvuče u žrtvu, razara njenu vrednost.
2. Budite inteligentni u izboru predmeta žrtve.
3. Nemojte žrtvovati na teret drugih, osim ako niste u stanju da im to vratite.
4. Žrtva sa pola srca ne donosi mnogo.
5. Žrtvujte ono što vam je dragoceno u sadašnjem trenutku.
6. Nikada se ne cenjkajte sa žrtvom.
7. Ne budite ludo hrabri i ne pokušavajte da žrtvujete ono za čim ćete žaliti.
8. Odmerite šta možete poneti. To je mera onoga što jeste.
9. Potražite u sebi vezanosti i upitajte sebe da li možete da žrtvujete neku od njih.
10. Prava žrtva je napravljena iz dobrog razloga, a ne zbog dobrog rezultata.
11. Čuvajte svoje žrtve sakrivene od drugih ili, ako je to nemoguće, učinite da izgleda da vam je dobro bez njih.
12. Žrtva nije biti rezultat borbe, već odluke. Odlučno delo se izvodi u trenutku i ne sme biti ni trenutka oklevanja ili sekunde razmišljanja jednom kada je odluka doneta.

Žrtva je moguća jer čovek ima slobodnu volju. Izgleda - barem se meni tako čini - da je jedini način na koji se slobodna volja upražnjava, delo žrtve. Kada je to delo učinjeno, mi imamo jedan period slobode: kada je ono što činimo i ono što jesmo jedno te isto. To dezintegriše, ali ostavlja tragove iza sebe i ti tragovi rastu dok ne postanu srce našeg Pravog Sopstva, našeg pravog 'Ja'.

... Mogućnost za žrtvu stalno raste u normalnom okruženju našeg života. One ne moraju sve da se iskoriste, ali bi trebalo da budu prepoznate i shvaćene.

Čovek, koji je naučio vrednost žrtve - i radost koju ona donosi takođe - je stekao pristup do jedne od najvećih tajni života i transformacije.

4. POMOĆ

Ako se žrtva sastoji u uklanjanju nečeg dragocenog iz sadašnjeg trenutka, pomoć predstavlja dopuštenje nečem dragocenom da se pojavi. To možda ne mora biti očigledno, ali pitanje da li je transformacija moguća bez pomoći ili ne predstavlja ključ čitavog problema ljudskog života. Ne mislim pitanje da li je pomoć korisna, već da li je neophodna. Ukoliko pomoć nije neophodna, onda bismo barem teoretski mogli da se promenimo aktivnošću koja u potpunosti može biti sprovedena našom sopstvenom voljom. To znači da bi naš sadašnji trenutak morao sadržati nešto što će

biti u stanju da postane radikalno drugačije (ukoliko to nije radikalno, nema transformacije) od onoga što je sada.

Neki ljudi kažu da je radikalna promena moguća i da to 'nešto', što je omogućava, nije ništa drugo do sreća. Ljudski mozak, kažu, je tako beskrajno komplikovan da se stotine miliona kombinacija stvaraju svakog minuta. Jedna od tih kombinacija može biti potpuno originalna i otvoriti nove mogućnosti, a da nije potrebna pomoć spolja. Ista vrsta argumenta se koristi da bi se odbacila ideja da je Velika Inteligencija na delu i na maloj i na velikoj skali. Život se pojavio na Zemlji, tvrdi se, zbog nepojmljivo brojnih hemijskih reakcija u okeanu ili atmosferi Zemlje, samoreprodukujući molekuli su mogli da se pojave na Zemlji čistim slučajem - dobra ili loša sreća, kako već gledate na to.

Na tom argumentu počiva čitava ateistička i mehanicistička filozofija modernog života i to je razlog zašto sam rekao da je to ključ čitavog problema ljudskog života. Nećemo se baviti strahovtiom filozofskom tezom da je slepi slučaj mogao iz haosa, bez pravca ili svrhe ili inteligencije, da proizvede okolnosti u kojima svi živimo - to jest, ljudski život na Zemlji. Naše pitanje izgleda mnogo jednostavnije: možemo li očekivati da se promenimo jednostavno na osnovu svoje sopstvene prirode ili opredeljenja? U našem slučaju ne moramo da ućutkamo ostali svet, kao što filozofi moraju da učine proučavajući takva pitanja kao što su „da li je život mogao da nastane na Zemlji pukim slučajem“? U najmanju ruku možemo da sakupljamo dostupno znanje o tome šta se može učiniti i kako.

Pitanje zbog toga mora biti uokvireno veoma brižljivo. Možemo li se izmeniti putem svoje sopstvene prirode, plus ono što možemo da naučimo od drugih, plus naše sopstveno određenje? Po mom uverenju, zasnovanom na gotovo pedeset godina iskustva, potrebno nam je nešto, što se ne može svesti na bilo koji od ova tri elementa, o kojima sam do sada govorio: to jest, učenje, borba i žrtva. To 'nešto' podseća na ono što se u hemiji naziva katalizator, koji deluje na čudesan način da omogući da se gotovo nemogući proces odvija brzo i lako.

... Transformacija čoveka je po prirodi tako spor i težak proces da bi ga jedva jedna osoba na sto miliona mogla ostvariti tokom života, ali dostupna pomoć omogućava sasvim jednostavnim ljudima da je dosegnu. Pomoć liči na znanje utoliko što nešto spolja i odozgo treba da uđe u naš sadašnji trenutak. Ona se razlikuje od znanja po tome što ne ulazi kroz um. Razlikuje se na još jedan način, naime, po tome što ne dolazi iz istog vremena i prostora u kome žive naši um i telo. To je razlog zašto se ona ne može doneti ili uzeti, kao što se znanje može steći učenjem, snaga borbom i sloboda žrtvom.

... Gurđijev mi je objasnio tu vrstu pomoći u avgustu 1923. Mogu da reprodukujem razgovor gotovo sasvim tačno, jer sam istog dana pisao svojoj ženi, a ona je sačuvala pismo. Imao sam demonstraciju Gurđijevljeve sposobnosti da pomogne čoveku da ostvari nemoguće, posle čega je rekao: „Čovek, koji želi da se promeni, mora imati neophodnu energiju. Recimo da mu je potrebno stotinu jedinica, ali on uz sve svoje

napore može da sakupi deset. Pretpostavimo da sretne čoveka koji ima mnogo više energije, nego što mu je potrebno za njega samog. Taj čovek će mu pozajmiti devedeset. Sada će moći da uradi ono što hoće. Kasnije on to mora da vrati. Vi sada ne možete da učinite ništa sami od sebe, tako da ja moram da Vam pomognem. Postoji specijalna supstanca, koja Vam je potrebna - nazovimo je viša „emocionalna energija“. Vi ne znate gde možete dobiti tu supstancu, ali ja znam. Kasnije ćete i Vi znati i tada ćete razumeti Rad.“ Upitao sam ga: „Kako mogu da dobijem pomoć, koja mi je potrebna?“ Odgovorio je - razgovarali smo na turskom - „Kada kažete Amar (Mercy!) svim svojim bićem. Tek tada Vam se može pomoći.“

Ovaj razgovor bi mogao da stvori utisak da pomagač sam proizvodi ili čak kreira tu supstancu. Nije tako. Istinski, on je više nalik kanalu transmisije. Njegova tajna i njegovo postignuće je u tome da je pronašao način da se poveže sa izvorom koji je van njegovog sopstvenog sadašnjeg trenutka. On može da transmituje, jer osoba, kojoj se pomaže, ulazi u njegov sadašnji trenutak i može imati koristi od onoga što dobije.

... Pokušavamo da postignemo harmonično stanje bića u kojem ćemo biti slobodni da ispunimo svrhu svoje egzistencije. To znači, pre svega, da se uvede red u haotično stanje našeg unutrašnjeg života - nadam se da će se čitalac složiti da je naš unutrašnji život veoma malo pod našom kontrolom i veoma daleko od stanja harmonije.

Ukoliko nered može da proizvede red svojom sopstvenom aktivnošću - što nije mnogo verovatno - on to sigurno radi suviše sporo da bi to donelo neku korist tokom našeg života. Ako je tako, onda je pomoć suštinski faktor i mora se pronaći način da se ona dobije.

Vrsta pomoći, za kojom tragamo, je ona, koja će nam omogućiti da činimo - uz razumnu nadu u uspeh tokom ograničenog vremena, koje imamo od rođenja do smrti - ono za šta verujemo da možemo da učinimo bez pomoći. Ne mogu postaviti nijedno pravilo u vezi sa pomoći, jer je njena priroda da bude spontana i neprisiljena. Ne možemo joj komandovati da dođe do nas, ne možemo je čak ni 'zaraditi'. Zbog toga kažem da pomoć uvek ima dobrovoljan karakter.

*“Awareness is the ocean of existence. Let it loose and your words will rage.
But if you tend it like a fire to discover the truth,
you will find how much of that there is in what you say. None!”
(from ‘Naked Song’ by Lalla)*

J. G. Bennett1 - THE TRANSFORMATION OF MAN

Preuzeto sa:

http://www.4shared.com/get/n34huxpU/bennett_-_transformation_of_th.html

J. G. Bennett1

© The Estate of J.G. Bennett 2009

Ceo čovek je mnoštvo u jedinstvu, vidljivo i nevidljivo, saznatljivo i nesaznatljivo. Ova pretpostavka je prihvatljiva kod svake interpretacije. Ona je validna ako posmatramo čoveka kao mehanizam bez duše sa ne više nego epifenomenalnom svešću (Epifenomenalizam je doktrina, po kojoj uzrok mentalnim stanjima leži isključivo u fizičkim stanjima. Postoji samo jedan pravac: od fizičkog prema mentalnom. Prim.prev.). Validna je ako sagledavamo čoveka kao telo, dušu i duh ili ako pribegnemo bilo kom sličnom modelu. Svako od nas je prepoznatljiva jedinica čovečanstva i svako od nas je kompleksna celina. Mi smo svi do nekog stepena pogodni objekti naučnog istraživanja metodama posmatranja, eksperimenta, merenja, uopštavanja i postavljanja hipoteza. Ali mi smo takođe centri jedinstvenog iskustva na koje tehnike naučnog metoda nisu primenljive. Svima nam je zajedničko da se ono, što se odvija u našem iskustvu, samo delimično reflektuje u našem ponašanju i da tako ostajemo skriveni jedni od drugih. Znamo da postoje fine senke u našem iskustvu, koje ne možemo izraziti običnim jezikom, već samo indirektno jezikom umetnosti. Znamo takođe da postoje dublji, jedva osvetljeni procesi, koje ne možemo razumeti niti ih izraziti pred drugima.

Ceo čovek ne može biti manje nego sve te stvari, a verovatno jeste mnogo više. Ne možemo se zadovoljiti time da razvijamo samo površinskog čoveka i ignorišemo dublje nivoe našeg bića, iz kojih se čini da izvire naše istinske vrednosti.

Pogledajmo drugu dimenziju. Čovek je društveno biće. Ukoliko izoluje sebe od ljudskog društva, on gubi deo svoje celovitosti. Ukoliko ne postigne da uspešno komunicira i saraduje sa svojim blišnjima, on nije potpuno razvijen. Čovek je takođe deo života na Zemlji. Njegova egzistencija zavisi od drugih oblika života jer on od nežive materije ne može da proizvede sve one supstance, koje su mu potrebne za održanje života. Dok god čovek nije u harmoniji sa prirodnim okruženjem, sa kojim je prisno povezan, on nije ceo čovek.

Još jedna dimenzija; mi ne znamo da li naš život ima višu svrhu i značenje, ciljeve, koji nisu predmet razmatranja običnog uma? Ako oni postoje, da li su sakriveni u oblastima naše sopstvene totalnosti, koja leži iza domašaja svesti ili su povezani sa drugim voljama i modalitetima bića? Da li postoji neka nepoznata svrha iza delimično proračunljivih, delom stohastičkih procesa vidljivog sveta (*Stohastički* od grčkog *στόχος* znači slučajna). Stohastički proces je onaj, čije je ponašanje nedeterminističko. Stanje sistema je određeno predvidljivom aktivnostima procesa i elementom nepredvidljivosti. Prim.prev.)? Ako postoji takva svrha i ako je ceo čovek nekako uključen u nju, onda mora slediti da ne može biti potpuna nijedna procena čoveka, koja propusti da to uzme u obzir. Na kraju, moramo biti otvoreni za tu mogućnost. Ova pitanja nas vode do najvećeg i najtežeg od svih. Ko - za razliku od pitanja šta - je Ceo Čovek? Imamo li identitet koji obuhvata ono što znamo i ono što ne znamo o sebi? Da li je taj identitet povezan sa pojedinačnom, stalnom tačkom odluke, voljom ili `Ja'? Kada naglasim reč `Ja', o kome govorim? Čini se da imamo više od jedne tačke odluke u sebi. Raznolikost i nekonzistentnost naših odluka gotovo da isključuje uobičajeno gledište da je normalan čovek nepodeljeno jedinstvo i da se podvojenost sopstva javlja samo u nekim oblicima šizofrenije. Dovoljno je pogledati

retke trenutke prosvetljenja, kada i mi sami i čitav svet menjamo oblik, pa uvideti da postoje oblasti našeg sopstvenog bića koje ne možemo podvesti pod uobičajeni doživljaj sopstva. U kom god pravcu da pogledamo, vidimo da ceo čovek prevazilazi našu mentalnu viziju.

Namera ovog kratkog prikaza je bila da pruži uvod u tezu da samo-ostvarenje celog čoveka mora daleko prevazilaziti ono što se uobičajeno podrazumeva pod obrayovanjem. Druga teza je da samo-ostvarenje mora obuhvatiti mnogo viši stepen samo-poznavanja nego što se obično smatra neophodnim. Treća teza je komplementarna sa time: samo-ostvarenje je proces transformacije a ne jednostavno proces rasta. Ukoliko naša priroda ima makar i dva sloja i ako ti slojevi žive svoje živote bez ili sa sasvim malo komunikacije između sebe, nešto mora biti pogrešno. Transformacija čoveka mora barem da naglasi to ujedinjenje ili ponovno ujedinjenje ta dva dela njegove prirode. Ukoliko on ima tri dela svoje prirode - telo, dušu i duh, onda sva tri moraju biti integrisana da bi se rekonstruisao ceo čovek.

Čovek kao sopstvo sa kapacitetom da donese slobodne odluke o svojim aktivnostima, traži instrumente da bi delovao. Ti instrumenti su njegovo telo i njegov um. To uključuje mašine kao što su jetra, mašine za crpljenje i zagrevanje; u obliku skeletnog, cirkularnog, metaboličkog i nervnog sistema. On takođe ima instrumente senzacije i osećanja, percepcije i mišljenja, koje svrstavamo u 'mentalne'. Pored tih dobro poznatih instrumenata on ima i druge, ne tako dobro proučene, kao što su endokrine žlezde i posebne nervne ganglije. One su elektro-hemijske u svom delovanju, ali veoma misteriozne u pogledu svoje prirode. Postoje drugi instrumenti, koji nam pružaju sećanje, moć rasuđivanja, imaginaciju i kreativne ideje. Postoje i drugi instrumenti, delimično probuđeni ili možda još uvek u embrionom stanju, koji proizvode neobična, neobjašnjiva iskustva komunikacije sa drugim svetom i za mali broj ljudi otkrovenje božanskog. Svi ti instrumenti pripadaju celom čoveku. Čak i oni najbolje poznati i stalno korišćeni su daleko manje delotvorni i produktivni nego što bi mogli biti. Čak i ozbiljniji gubitak dolazi od nemogućnosti da se osigura harmoničan rad svih instrumenata radi postizanja naše svrhe. Sigurno, primarni cilj obrayovanja bi trebalo da bude razvitak tih instrumenata i učenje kako da se oni koriste efikasnije; umesto što ih kondicioniramo da proizvode automatsko ponašanje.

Svaki instrument ima svoj sopstveni modus delovanja i oblik memorije. Putem jednostavnih procedura kao što su ponavljanje, šok i buđenje želje većina instrumenata može biti kondicionirana da proizvede unapred određene oblike ponašanja. Obrazovanje je većinom određeno pretpostavkom da je njegov cilj da proizvede fiksirane željene obrasce ponašanja. Razvoj i koordinacija tih instrumenata je tretirana kao sekundarna konsekvencija učenja da se proizvede željeno ponašanje. Znanje i veštine se posmatraju kao primarni ciljevi i usavršavanje naših instrumenata se po pravilu zanemaruje. Retko se uviđa da takve vaspitne procedure propuštaju da stave instrumente pod kontrolu sopstva ili 'Ja'. Kao posledica toga, muškarci i žene odrastaju sa u velikoj meri automatskim obrascima ponašanja, koje su retko u stanju da promene tokom kasnijeg života. Njihova sposobnost učenja nestaje prilično rano i oni ostaju suštinski nerazvijeni tokom ostatka svog života. Prihvatanje te situacije kao

normalne je deo onoga što nazivam psiho-statičkim pogledom na čovekovu prirodu. Reč psiho-statički se koristi da izrazi hipotezu da čovek može biti kondicioniran, ali ne i transformisan. Prema njemu razvitak, koji se odvija jednom kada su telesni i mentalni instrumenti dostigli zrelost, predstavlja samo efekat uticaja iz okruženja - drugim rečima, psiha ostaje statična. On odbija verovanje da je čovek sposoban za transformaciju u smislu da postane druga vrsta bića.

Suprotan pogled je psiho-kinetička hipoteza, prema kojoj je čovek sposoban za transformaciju u integrisano biće, čija je saznatljiva i nesaznatljiva priroda postala neodvojivo celo. Takav čovek može da kontroliše svoje instrumente kao što vešti mehaničar može da kontroliše mašinu.

Na ovoj konferenciji bi trebalo da razmotrimo različite implikacije psiho-kinetičkog pogleda na čovekovu prirodu. Predlažem da se to razmotri kao sredstvo za postavljanje modela ljudske prirode, koji omogućava da se različiti obrazovni sistemi uporede, ne samo u pogledu ponašanja, već i u pogledu toga kako se odnose na samog čoveka. Možemo postaviti pitanje: ukoliko se transformacija odnosi na samog čoveka, zar nije suštinski - to jest, implicitno značenju reči - da čovek učestvuje u njenom ostvarenju. Ako je tako, imamo pogodnu razliku između transformacije i razvitka. Prvi mora biti nameran i posledica svesno - rezultirajući makar delimično iz svrsishodnih/ namernih/ osmišljenih aktivnosti samog čoveka. Razvitak nije ništa više do slučajni rezultat uticaja izokruženja na već postojeće obrasce, na primer, na genetski kod.

Razmotrimo neke od implikacija psiho-kinetičkog ili transformacističkog pogleda na čoveka:

1. Postoji cilj ili svrha u svakom ljudskom životu. To je potencijal za specifičnu transformaciju.
2. Čovek bi trebalo da koristi svoje instrumente kao sredstva za postizanje tog cilja i da nauči da ih na najbolji način upotrebi.
3. Treba da obrati više pažnje na to šta je i šta može da postane od toga šta zna.
4. Čovek treba da posmatra svoju sopstvenu volju, to jest kapacitet za donošenje odluka kao primarnu, a struju svesti i mentalne događaje kao sekundarnu.
5. Čovek ne može biti zadovoljan dihotomijom svesnih i nesvesnih stanja. On mora težiti ka tome da ponovo ujedini vidljive i nevidljive delove svog bića.
6. Čovekovo iskustvo je zatvoreno u njegovo okruženje. On ne može realizovati svoje potencijale osim kao društveno biće.

Iz poslednje tvrdnje sledi da ne možemo procenjivati čovekove potencijale osim u kontekstu njegovog okruženja. Ukoliko je ono statično, nikakva greška ne rezultira iz promenljivih principa i pravila, koji izražavaju zahtev okruženja za trenutnom

realnošću. Međutim, kada se okruženje brzo menja, kao što je to slučaj u današnjem svetu, principi vrednosti i pravila ponašanja se mogu pokazati neadekvatnim. To je svakako slučaj u modernom društvu. Pripremamo muškarce i žene u skladu sa društvenim i moralnim principima na okruženje, koje može neće postojati kada oni Jedna od ozbiljnih posledica toga je da veliki broj muškaraca i žena ne uspeva da postigne zadovoljavajući odnos sa zajednicom.

Ostale tvrdnje vode do donekle sličnih zaključaka. Mi prenosimo znanja i veštine, zanemarujući istinske ljudske potencijale i volju, koja teži da se realizuje. Na taj način, lišavamo ljude njihove prirodne moći da odgovore i adaptiraju se. Skloni smo da fiksiramo njihovo ponašanje u obrasce, koji sasvim odudaraju od prave svrhe egzistencije - realizacija potencijala, koji im je inherentan, što podrazumevam pod transformacijom.

Proverimo te ideje na jednom ili dva primera:

Milioni radnika u razvijenim industrijskim zemljama su nezadovoljni svojim načinom života do stepena revolta. Oni nastavljaju da povezuju svoje nevolje sa industrijskim odnosima, plaćanjem, satima rada i drugim funkcionalnim elementima. U stvari, oni su uznemireni nedostatkom mogućnosti da donose sopstvene odluke, da koriste svoje instrumente u svoju korist - ili, iskazano jednostavnim terminima, zamara ih ponavljanje i nemaštoviti karakter njihovog svakodnevnog rada. Problem, koji izgleda ekonomski sa elementima socijalnog konflikta, u stvarnosti je posledica akutne disharmonije između njihovog aktuelnog i potencijalnog načina života. Dok god budu morali da rade i da se bore da izdržavaju sebe i svoje porodice, njihov život ima svrhu i njihova aktinost ima psiho-kinetički karakter. Jednom kada su telesne potrebe zadovoljene, rad zahteva motiv. Uvedeni su veštački motivi u vidu apetita, koje stimuliše okruženje: ali oni deluju samo u površnom čoveku.

*"The hungry sheep look up and are not fed
but swoln with wind and the rank mist they draw
rot inwardly, and foul contagion spread..."²
2 Lycidas; John Milton, 1637*

Zbunjuje nas i iznenađuje da i civilizovane nacije sa razvijenom kulturnom tradicijom bivaju uvučene u svirepe aktivnosti, bezobzirno uništavajući život i tretirajući svoje bližnje kao beskorisne životinje. Uzrok tog iznenađenja leži u našoj opsesiji obrascima ponašanja i u zanemarivanju volje i karaktera, koji leže u pozadini. Ukoliko volja nije obučena da napravi slobodne odluke, već je naprotiv konicionirana da odgovori pasivno na uticaje iz okruženja, nije iznenađujuće da ako je okruženje zasnovano na svireposti i taj čovek će se ponašati kao zver.

Kao treći primer, razmislimo o onome, što se naziva popustljiva zajednica. Ljudi su uslovljeni da interpretiraju sve što opažaju u bihejvioralnim modelima, da vide seks i nasilje grubo prikazane i da svoja opažanja suprotstave modelima ponašanja, izvedenim iz društvenih normi i moralnih pravila, koja su se razvila vek ili čak vekovima ranije. U skladu sa time donose svoje sudove. Ukoliko odbacuju

tradicionalne norme, prihvataju ili čak pozdravljaju slobodu izraza i delovanja. Ukoliko se drže tradicije, postaju besni. Ni u jednom slučaju ne uzimaju u obzir nevidljivog čoveka, čiji prirodni impulsi uključuju seks i nasilje: ali koji ima kapacitet da ih transformiše u ljubav i kreativnost. Ponašanje, nametnuto spolja, ostavlja celog čoveka nepromenjenog. Samo transformacija, koja se probija kroz barijeru između spolja i iznutra, može proizvesti istinsko ljudsko biće, koje će pravilno koristiti svoje instrumente, uključujući i one, koji služe impulsima seksa i destruktivnosti.

U poslednjih nekoliko godina bihevioralna nauka je slavljenja kao sredstvo, putem kojeg čovekova priroda može biti kontrolisana ili čak promenjena na bolje (*Bihevioralna terapija je primena eksperimentalnim putem izvedenih postupaka učenja na saniranje psihosocijalnih poremećaja i kontrolu ponašanja. Počiva na shvatanju da je svako ponašanje stečeno učenjem, te se učenjem može i „ugasiti“. Bihevioralna terapija predstavlja postepen proces planskog i sistematskog odučavanja pacijenta od starog, nedelotvornog stečenog ponašanja i učenje novog, uspešnog. Koriste se različite tehnike „razuslovljavanja“ i sticanja prikladnijih navika, kao što su averzivna terapija, implozivna terapija, desenzitizacija, asertivni trening, recipročna inhibicija itd. Uspešne su kod jednostavnih i izolovanih poremećaja ponašanja (grickanje noktiju, mucanje), ali je manje delotvorna kod težih i složenijih psihičkih poremećaja gde se umesto jednog, „ugašenog“, simptoma razvija drugi - wikipedia*). Bihevioralne nauke se bave isključivo funkcionalnim instrumentima i načinima uslovljavanja i „razuslovljavanja“ njihovih odgovora. Sve to ne može biti redukovano na spoljašnje ponašanje, koje se tretira kao unutrašnje ponašanje ili stav. To pojednostavljivanje ne funkcioniše i bihevioralne nauke uvek iznova potvrđuju svoju neadekvatnost, ne uspevajući da proizvedu stalne promene. Kada se postignu promene u spoljašnjem ponašanju, uvek iznova će se ispostaviti da su one povezane sa određenim uslovima u okruženju. Promenite okruženje i ukoliko psihi nije naneto nepovratno oštećenje, originalni stav se vraća.

Primeri se mogu uzeti iz bilo kog polja ljudskog iskustva i uvek se ispostavlja da samo oni procesi, koji podrazumevaju moć pojedinca za donošenje odluka mogu rezultirati permanentnim promenama. Nasuprot uobičajenim pretpostavkama donošenje odluka u čoveku nije funkcionalna operacija kao gledanje i slušanje, razmišljanje i osećanje. To je akt učinjen voljom, koji je smešten u neuslovljeni deo čovekove prirode. U ovom kratkom uvodu je bilo neizbežno da dam neargumentovanu izjavu i da navedem nekoliko ilustracija, za koje se može činiti da su proizvoljno odabrane da bi služile mojoj temi. Moja namera nije bila samo da vas uverim da se pravo obrazovanje mora primeniti na celog čoveka; već i da vam sugerišem da ta oblast nije dovoljno istražena. Sadašnja kriza ne samo u obrazovanju već i u svim oblastima ljudskog života može poprimiti različite aspekte ako se prouči u svetlu psiho-kinetičke hipoteze.

Razvoj, obrazovanje i transformacija su tri reči, koje se mogu primeniti na proces u kome čovek otkriva svoj potencijal. Prva je prirodna i automatska. Druga je veštačka i u velikoj meri posledica uticaja iz okruženja. Treća je uglavnom samo-usmerena, pri čemu okruženje obezbeđuje uslove pre nego uzroke. Razvoj se završava rano u životu.

Obrazovanje se proizvoljno obustavlja ubrzo nakon toga. Transformacija je neprekidna i progresivna.

Transformacija ne mora biti duhovna ili religijska. Niti su religijske i duhovne aktivnosti obavezno deo transformacije. Test za transformaciju nije obeležje koje je primenjeno; već ishodi procesa. Njegovi plodovi su unutrašnja sloboda, mir u umu, pojava jedne, integrisane volje i ponovno ujedinjenje vidljivih i nevidljivih delova čovekove prirode.

Preostaje pitanje, na koje će ova konferencija možda baciti izvesno svetlo. Da li će ljudi na ovom stepenu ljudske istorije prihvatiti izazov transformacije u dovoljnom broju, da u budućnosti došlo do promene. Mi živimo u dobu, kada je kondicioniranje dominantan faktor u ljudskom ponašanju. Nikada ljudi nisu tako rasprostranjeno i tako efikasno bili izloženi kondicionirajućem uticaju masovnih medija. Ne moram da razrađujem tu tezu, jer bilo da je tehnološki razvoj kritikovan ili hvaljen, on se prihvata kao neizbežan. Ako proizvodnju ljudskih automata ne samo osuđujemo, već i želimo da učinimo nešto efikasno da bi joj se suprotstavili, ne možemo se prebacivati sa jednog procesa kondicioniranja na drugi. Nije dovoljno koristiti metode „razuslovljavanja“ (deconditioning), kakvi se koriste u treningu osetljivosti.

Razuslovljavanje ne čini osobe imunim na kasnije uslovljavajuće delovanje; i zaista, on nije tako ni zamišljen. Ukoliko želimo da ljudi budu sposobni - čak i pod stresom - za donošenje sopstvenih nezavisnih sudova i korišćenje svojih instrumenata umesto da budu korišćeni od strane njih, tada mora biti pokrenut čitav proces transformacije.

Ovde dolazimo do predmeta, kojim se naš Institut bavi tokom svih dvadeset pet godina postojanja. Kao što znate, mi ispitujemo mnogo linija istraživanja, da bismo otkrili puteve koji omogućavaju muškarcima i ženama da realizuju svoje prirodne potencijale za donošenje sudova i kreativnost. U najmanju ruku smo se uverili da je to moguće. Uveriti druge nije toliko lako, jer sam razlog za transformaciju nije primarno bihevioralan (koji se odnosi na ponašanje). I ponašanje, kontrolisano od strane okruženja, i ponašanje, kontrolisano iznutra, jeste ponašanje. Oni se ne mogu odmah razlikovati osim u stresnim situacijama. Jedan od razloga za insistiranje na važnosti psiho-kinetičkog pogleda na ljudsku prirodu je i taj da smo ušli u period intenzivnog stresa u čitavom svetu. Nije preterano reći da ljudski opstanak zavisi od broja ljudi koji su se transformisali od automatskog do samo-usmerenog,

slobodnih muškaraca i žena.